

مشارکت های مردمی در تصمیم گیری های دولت ابراهیم رئیسی و عدم پاسخگویی به نیازها و خواسته های ملت

نویسنده: دکتر نورالدین جعفری هزارانی

IR6364587064880288

Researcher ID 0009-0687-7755

Dr.n.jafary@gmail.com

چکیده

در این مقاله، به بررسی و انتقاد از عدم شفافیت و مشارکت مردمی در تصمیم‌گیری‌های دولت ابراهیم رئیسی و عدم پاسخگویی به نیازها و خواسته‌های ملت پرداخته شده است. با توجه به شواهد و مستندات موجود، نشان داده شده است که دولت رئیسی در راستای اهداف و منافع خود، اصول دموکراسی و حقوق شهروندی زیر پا گذاشته و مردم را از فرآیندهای تصمیم‌گیری محروم کرده است. همچنین مقایسه‌ای بین دوره رئیسی و دوره روحانی انجام شده و نشان داده شده است که چگونه دولت روحانی با وجود مشکلات و محدودیت‌هایی که داشت، سعی کرد تا حد امکان به صدای مردم گوش دهد و با آن‌ها تعامل داشته باشد. در نهایت، پیشنهادهایی برای بهبود وضعیت فعلی ارائه شده است.

کلمات کلیدی: شفافیت، مشارکت مردمی، تصمیم‌گیری، دولت رئیسی، دولت روحانی

مقدمه

شفافیت و مشارکت مردمی از جمله اصول اساسی دموکراسی و حکمرانی خوب هستند که به تقویت حاکمیت قانون، افزایش مسئولیت‌پذیری، کاهش فساد، ارتقای کیفیت خدمات عمومی و افزایش رضایت مردم از دولت کمک می‌کنند. این اصول باعث می‌شوند که مردم به عنوان شهروندان فعال و مشارک در فرآیندهای تصمیم‌گیری دولت، نظارت و ارزیابی کنند و نیازها و خواسته‌های خود را به دولت منعکس کنند. بدین ترتیب، دولت نیز ملزم می‌شود که با شفافیت و پاسخگویی، عملکرد خود را به مردم گزارش دهد و با توجه به نظرات و انتقادات مردم، سیاست‌ها و برنامه‌های خود را بهبود بخشد.

اما متأسفانه، در دولت ابراهیم رئیسی که از سال 1400 به قدرت رسیده است، شاهد عدم شفافیت و مشارکت مردمی در تصمیم‌گیری‌های دولت و عدم پاسخگویی به نیازها و خواسته‌های ملت هستیم. این دولت با رویکرد تکنظری و تک‌حزبی، مردم را از فرآیندهای تصمیم‌گیری محروم کرده و به جای گوش دادن به صدای مردم، صدای خود را به مردم تحمیل کرده است. این دولت با سانسور و محدودیت‌های فرهنگی و اجتماعی، فضای انتقاد و بحث را بسته و با تهدید و بازداشت فعالان و روزنامه‌نگاران، حق آزادی بیان و اطلاعات را نقض کرده است. این دولت با عدم ارائه اطلاعات و شفافیت در مورد وضعیت مالی و اقتصادی کشور، مردم را در تاریکی گذاشته و با عدم اجرای قانون بودجه و تخصیص منابع به صورت خودسرانه، موجب افزایش تورم و بیکاری و کاهش قدرت خرید مردم شده است. این دولت با عدم تعامل سازنده با جهان و همسایگان و ادامه رویکرد تنش‌زا و مقاومتی در مذاکرات هسته‌ای، کشور را در وضعیت تحریم و ایزوله نگه داشته و باعث کاهش اعتبار و امنیت کشور شده است.

در این مقاله، قصد داریم با استفاده از شواهد و مستندات موجود، به بررسی و انتقاد از عدم شفافیت و مشارکت مردمی در تصمیم‌گیری‌های دولت رئیسی و عدم پاسخگویی به نیازها و خواسته‌های ملت بپردازیم. همچنین مقایسه‌ای بین دوره رئیسی و دوره روحانی انجام خواهیم داد و نشان خواهیم داد که چگونه دولت روحانی با وجود مشکلات و محدودیت‌هایی که داشت، سعی کرد تا حد امکان به صدای مردم گوش دهد و با آن‌ها تعامل داشته باشد. در نهایت، پیشنهادهایی برای بهبود وضعیت فعلی ارائه خواهیم کرد.

بدنه اصلی

در این بخش، به بررسی و انتقاد از عدم شفافیت و مشارکت مردمی در تصمیم‌گیری‌های دولت رئیسی و عدم پاسخگویی به نیازها و خواسته‌های ملت می‌پردازیم. برای این منظور، از چند زیر بخش بشرح زیر استفاده می‌کنیم:

- عدم شفافیت و مشارکت مردمی در مواجهه با زلزله

یکی دیگر از نمونه‌های عدم شفافیت و مشارکت مردمی در دولت رئیسی، رویکرد آن در مواجهه با زلزله‌ای است که در دو سال اخیر رخ داد و باعث خسارات جانی و مالی فراوان شد. دولت رئیسی با عدم ارائه اطلاعات صحیح و کامل در مورد

وضعیت زلزله و تعداد زخمیان و فوتی‌ها و خسارات وارده، مردم را در بی‌اطلاعی و ناامیدی گذاشته و باعث افزایش رنج و مشکلات مردم شده است. این دولت با عدم ارسال کمک‌های کافی و سریع به مناطق زلزله‌زده و عدم احیای زیرساخت‌های آسیب‌دیده، مردم را در معرض خطر قرار داده و باعث کاهش امنیت و آسایش مردم شده است. این دولت با عدم مشارکت مردمی و همکاری با سازمان‌های مردم‌نهاد و خیریه و رسانه‌ها، فضای همدلی و هم‌افزایی را از بین برده و باعث ایجاد تفرقه و تنش در جامعه شده است. این در حالی است که دولت روحانی با تلاش برای ارائه اطلاعات شفاف و به‌روز در مورد وضعیت زلزله، مردم را آگاه و آماده کرده و باعث افزایش همبستگی و انسجام در جامعه شده است. دولت روحانی با تلاش برای ارسال کمک‌های کافی و سریع به مناطق زلزله‌زده و احیای زیرساخت‌های آسیب‌دیده، مردم را در برابر خطر محافظت کرده و باعث افزایش امید و اعتماد مردم به دولت شده است. دولت روحانی با تلاش برای مشارکت مردمی و همکاری با سازمان‌های مردم‌نهاد و خیریه و رسانه‌ها، فضای همدلی و هم‌افزایی را ایجاد کرده و باعث افزایش همکاری و مسئولیت‌پذیری در جامعه می‌شده است.

- عدم شفافیت و مشارکت مردمی در مواجهه با بحران آب
یکی دیگر از نمونه‌های عدم شفافیت و مشارکت مردمی در دولت رئیسی، رویکرد آن در مواجهه با بحران آب است که یکی از مهمترین چالش‌های کشور در سال‌های اخیر است. دولت رئیسی با عدم ارائه اطلاعات صحیح و کامل در مورد وضعیت منابع آبی و مصرف آب و تخلفات آبی، مردم را در بی‌خبری و بی‌توجهی گذاشته و باعث افزایش تلفات و ضایعات آب شده است. این دولت با عدم اجرای طرح‌های مدیریت و بهینه‌سازی آب و عدم حمایت از کشاورزان و صنعتگران، مردم را در معرض کمبود و کیفیت پایین آب قرار داده و باعث کاهش تولید و درآمد مردم شده است. این دولت با عدم مشارکت مردمی و همکاری با سازمان‌های مربوطه، فضای هم‌فکری و هم‌آقدا می را از دست داده و باعث ایجاد اختلاف و انحصار در مدیریت آب شده است. این در حالی است که دولت روحانی با تلاش برای ارائه اطلاعات شفاف و به‌روز در مورد وضعیت منابع آبی و مصرف آب و تخلفات آبی، مردم را آگاه و متوجه کرده و باعث افزایش آگاهی و رفتار مصرف‌کننده مردم شده است. دولت روحانی با تلاش برای اجرای طرح‌های مدیریت و بهینه‌سازی آب و حمایت از کشاورزان و صنعتگران، مردم را در برابر کمبود و کیفیت پایین آب محافظت کرده و باعث افزایش تولید و درآمد مردم شده است. دولت روحانی با تلاش برای مشارکت مردمی و همکاری با مؤسسات و سازمان‌های مربوطه، فضای هم‌فکری و همکاری را ایجاد کرده و باعث افزایش هماهنگی و تعامل در مدیریت آب می‌شده است.

- مشارکت مردمی در انتخابات
یکی از نشانه‌های مشارکت مردمی در حکمرانی، مشارکت آن‌ها در انتخابات است. انتخابات یک فرصت برای مردم است که با رای دادن به نمایندگان خود، نظرات و خواسته‌های خود را به دولت منعکس کنند و از حقوق شهروندی خود استفاده کنند. اما متأسفانه، در دوره رئیسی، شاهد کاهش شدید مشارکت مردمی در انتخابات هستیم. انتخابات ریاست جمهوری سال 2024 که منجر به قدرت رسیدن رئیسی شد، دارای کمترین حضور مردمی در تاریخ جمهوری اسلامی بود. بر اساس آمار رسمی، تنها 28.9 درصد از مردم در این انتخابات شرکت کردند که نشان دهنده بی‌اعتمادی و بی‌تفاوتی مردم به دولت و نظام است. علت این کاهش مشارکت مردمی در انتخابات، عدم شفافیت و عدالت در فرآیند انتخاباتی بود. شورای نگهبان با رد صلاحیت بیش از 600 نفر از نامزدهای انتخابات، از جمله برخی از اصلاح‌طلبان و مستقلین، فضای رقابتی و گزینه‌های متنوع را از مردم گرفت و تنها چند نفر از جناح محافظه‌کار و نظامی را به عنوان نامزد معرفی کرد و همان‌ها غیر از دوفر رقیب اصلی همان‌طور که پیش‌بینی میشد بفع ابراهیم رئیسی کنار رفتند و در دولت رئیسی پست‌های مهمی به آنها بعنوان جایزه خود فروشی و آگذار شد. این کار باعث شد که مردم احساس کنند که رای آن‌ها تأثیری ندارد و از شرکت در انتخابات خودداری کنند. این در حالی است که در دوره روحانی، شاهد افزایش مشارکت مردمی در انتخابات بودیم. انتخابات ریاست جمهوری سال 2016 که منجر به انتخاب مجدد روحانی شد، دارای بیشترین حضور مردمی در تاریخ جمهوری اسلامی بود. بر اساس آمار رسمی، 73.3 درصد از مردم در این انتخابات شرکت کردند که نشان دهنده اعتماد و تفاوت مردم به دولت و نظام است. علت این افزایش مشارکت مردمی در انتخابات، شفافیت و عدالت در فرآیند انتخاباتی بود. شورای نگهبان با تایید صلاحیت بیش از 1600 نفر از نامزدهای انتخابات، از جمله برخی از اصلاح‌طلبان و مستقلین، فضای رقابتی و گزینه‌های متنوع را به مردم داد و از حق انتخاب آن‌ها احترام گذاشت. این کار باعث شد که مردم احساس کنند که رای آن‌ها تأثیری دارد و با اشتیاق در انتخابات شرکت کنند.

- مشارکت مردمی در تدوین برنامه‌ها و سیاست‌ها
یکی دیگر از نشانه‌های مشارکت مردمی در حکمرانی، مشارکت آن‌ها در تدوین برنامه‌ها و سیاست‌های دولت است. این مشارکت باعث می‌شود که برنامه‌ها و سیاست‌های دولت با نیازها و خواسته‌های مردم هم‌خوانی داشته باشند و از پذیرش و پشتیبانی مردم برخوردار باشند. اما متأسفانه، در دوره رئیسی، شاهد عدم مشارکت مردمی در تدوین برنامه‌ها و سیاست‌های دولت هستیم. دولت رئیسی با رویکرد تک‌نظری و تک‌حزبی، برنامه‌ها و سیاست‌های خود را بدون در نظر گرفتن نظرات و خواسته‌های مردم و با توجه به منافع و اهداف خود تدوین کرده است. این دولت هیچ‌گونه فرآیند مشارکتی و مشاوره‌ای برای

دریافت نظرات و پیشنهادات مردم در مورد برنامه‌ها و سیاست‌های خود ایجاد نکرده است. این دولت هیچ گونه اطلاع‌رسانی و تبیینی در مورد برنامه‌ها و سیاست‌های خود انجام نداده و مردم را در تاریکی گذاشته است. این در حالی است که در دوره روحانی، شاهد افزایش مشارکت مردمی در تدوین برنامه‌ها و سیاست‌های دولت بودیم. دولت روحانی با رویکرد چندنظری و چندحزبی، برنامه‌ها و سیاست‌های خود را با در نظر گرفتن نظرات و خواسته‌های مردم و با توجه به منافع و اهداف ملی تدوین کرده است. این دولت فرآیندهای مشارکتی و مشاوره‌ای برای دریافت نظرات و پیشنهادات مردم در مورد برنامه‌ها و سیاست‌های خود ایجاد کرده است. این دولت اطلاع‌رسانی و تبیینی در مورد برنامه‌ها و سیاست‌های خود انجام داده و مردم را در جریان این فرآیندها قرار داده است.

- مشارکت مردمی در اجرای برنامه‌ها و سیاست‌ها

یکی دیگر از نشانه‌های مشارکت مردمی در حکمرانی، مشارکت آن‌ها در اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های دولت است. این مشارکت باعث می‌شود که برنامه‌ها و سیاست‌های دولت با کارآمدی و کارایی بالا اجرا شوند و از نظارت و ارزیابی مردم برخوردار باشند. اما متأسفانه، در دوره رئیسی، شاهد عدم مشارکت مردمی در اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های دولت هستیم. دولت رئیسی با رویکرد تک‌نظری و تک‌حزبی، برنامه‌ها و سیاست‌های خود را بدون در نظر گرفتن نظرات و خواسته‌های مردم و با توجه به منافع و اهداف خود اجرا کرده است. این دولت هیچ گونه فرصت و امکانی برای مشارکت مردم در اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های خود فراهم نکرده است. این دولت هیچ گونه گزارش و شفافیتی در مورد عملکرد و نتایج برنامه‌ها و سیاست‌های خود ارائه نداده و مردم را در بی‌خبری گذاشته است. این در حالی است که در دوره روحانی، شاهد افزایش مشارکت مردمی در اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های دولت بودیم. دولت روحانی با رویکرد چندنظری و چندحزبی، برنامه‌ها و سیاست‌های خود را با در نظر گرفتن نظرات و خواسته‌های مردم و با توجه به منافع و اهداف ملی اجرا می‌کرد. دولت روحانی فرصت و امکانی برای مشارکت مردم در اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های خود فراهم کرده و گزارش و شفافیتی در مورد عملکرد و نتایج برنامه‌ها و سیاست‌های خود ارائه داده و مردم را در جریان این فرآیندها قرار می‌داده است.

- نتیجه‌گیری و پیشنهادات

در این مقاله، به بررسی و انتقاد از عدم شفافیت و مشارکت مردمی در تصمیم‌گیری‌های دولت رئیسی و عدم پاسخگویی به نیازها و خواسته‌های ملت پرداختیم. با توجه به شواهد و مستندات موجود، نشان دادیم که دولت رئیسی در راستای اهداف و منافع خود و گروه ویژه نزدیکان و همفکران خود اصول دموکراسی و حقوق شهروندی زیر پا گذاشته و مردم را از فرآیندهای تصمیم‌گیری محروم کرده است. همچنین مقایسه‌ای بین دوره رئیسی و دوره روحانی انجام شده و نشان داده شده است که چگونه دولت روحانی با وجود مشکلات و محدودیت‌هایی که داشت، سعی کرد تا حد امکان به صدای مردم گوش دهد و با آن‌ها تعامل داشته باشد. در نهایت، پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت فعلی ارائه شده است.

پیشنهادات ما برای بهبود وضعیت فعلی عبارتند از:

- افزایش شفافیت و مشارکت مردمی در فرآیندهای تصمیم‌گیری دولت و ارائه اطلاعات و توضیحات کافی و صحیح به مردم در مورد برنامه‌ها و سیاست‌های دولت
- احترام به حقوق شهروندی و آزادی‌های اساسی مردم و از بین بردن سانسور و محدودیت‌های فرهنگی و اجتماعی و حمایت از خلاقیت و نوآوری
- تعامل سازنده و همکاری با جهان و همسایگان و تغییر رویکرد تنش‌زا و مقاومتی به رویکرد همکاری و مذاکره در مسائل بین‌المللی و هسته‌ای
- پاسخگویی به نیازها و خواسته‌های ملت و ارائه خدمات عمومی با کیفیت و عدالت و رفع مشکلات اقتصادی و اجتماعی و افزایش رفاه و آسایش مردم
- همکاری با سازمان‌های مردم‌نهاد و خیریه و رسانه‌ها و ایجاد فضای همدلی و هم‌افزایی و افزایش همبستگی و انسجام در جامعه

با اجرای این پیشنهادات، می‌توان امیدوار بود که وضعیت فعلی بهبود یابد و دولت و مردم به هم نزدیک‌تر شوند و کشور به سمت رشد و توسعه پیش بروند.